

Toen stuurlieden en schepenen verbannen werden.

OOSTENDSE "STUERMANNEN" KOMEN IN OPSTAND IN DE XVe EEUW.

De eed op het brood, het zout en de H. Veronika.

In de XVe eeuw waren onze Vlaamse gouwen verre van rustig. Vlaanderen telde vijanden naar buiten maar ook naar binnen. De ene stad kon moeilijk over de baan brengen met de andere. Het luidde dat zij tegenstrijdige belangen hadden die slechts door het zwaard of door verbanning uitgewist konden worden.

Ook het Geeecht was onderhevig aan deze dualiteit, verklaart ons E. Gerbosch, in een van zijn menigvuldige studies over het zeevissersbedrijf in vroegere eeuwen, en haalt het volgend treffend voorbeeld aan : 't Was op St-Maertensdag ten jare 1448. Het Stadsbestuur van Oostende had zoëven een beslissing uitgevaardigd waardoor verboden werd aan de "stuurmennen" (reders-vissers) vanwege hun manschappen een grotere taks dan 3 pond en enkele sols te vragen, zoals zij het tot dan deden in tegenstelling met alle gebruiken en verordeningen. Door daartegen in te gaan stelden de Oostendse hoofdmannen een schone daad met de verdediging te nemen van de kleinen tegen hun uitbuiters. Maar de stuurmennen zouden het also niet verstaan en weigerden zich aan deze maatregel te onderwerpen. Wel integendeel : zij eisten de opheffing van de accijsrechten op de haring alsmede van de accijsrechten voor de dagen dat hun vaartuigen oplagen.

De opstandige beweging nam terstond uitbreiding. De samenzweerdere legden den eed af "op het brood, het zout en het beeldje van de Heilige Veronika", hun rechten met lichaam en ziel te verdedigen. Deze eed werd door de vissers slechts in uitzonderlijke omstandigheden afgelegd en werd uiterst streng nageleefd.

Het Oostends Stadsbestuur trachtte de stuurlieden tot betere gedachten te brengen maar daar het niet hielp moesten drastische maatregelen worden getroffen en drie opstandige leiders werden voor lange jaren uit de stad gebannen.

De overblijvende stuurlieden staken de koppen samen. Zij zouden de rivaliteit tussen de Oostendse en Brugse overheden uitbaten ! Zij gingen in beroep te Brugge tegen de maatregelen die te Oostende tegenover hen getroffen waren, inroepende dat zij niet wettelijk waren. Brugge wierp zich op deze gelegenheid om de overheden van Oostende eens te fnuiken en, zonder het gegronde van de klachten na te gaan, werd een magistraat "zogezegd op onderzoek naar Oostende gezonden". Het onderzoek duurde niet lang. Weldra zou Brugge laten voelen wie de macht in handen had. Uitspraak werd geveld : de Oostendse overheden werden in het ongelijk gesteld en veroordeeld tot het betalen van 32 stuks wijn en een boete van 400 pond.

Tegen deze beslissing werd beroep aangetekend bij het Hoger Gerechtshof te Brussel, hetgeen dezen van Brugge nog kwader maakte. Tot tweemaal toe moest Filips-de-Goede er hen aan herinneren dat zij de beslissing van Brussel moesten afwachten vooraleer de uitvoering van van het Brugse vonnis door te voeren. Het hielp niet : twee Oostendse schepenen en de griffier zouden uit Vlaanderen verbannen worden voor talrijke jaren.

Het is slechts het jaar nadien dat een nieuw vonnis tussenkwam. De verbannen overheden mochten terugkomen en Brugge moest een boete van 3.000 Pond betalen, plus de onkosten.